

DE NOORD-BRABANDER

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

Voor de Stad. . f 12.

Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN

15 cents de regel

behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

De goede trouw DER DOMINOCRATIE!

Wij hebben heden van iets te spreken, dat onder het veel raars, wat er tegenwoordig zoo al gebeurt, wel eene plaats schijnt te verdienen. Lang hebben wij gearzeld, of wij het niet, als beneden ons, met schouderophaling zouden voorbijgaan; dan eindelijk toch hebben wij besloten, het ding, zoo als het daar ligt, eens aan te vatten, niet om er iets schoons uit te halen, wat er waarachtig niet inzit, maar omdat het zoo curieus is, en uit loutere aardigheid.

Weten onze lezers nog, dat wij voor omtrent een half jaar, een artikel aan den *Noord-Brabander* inzonden, waarin wij te gelijker tijd het *placet* en de Staatkundige beginselen van den *Evangelischen Kerkbode* bestreden? Misschien zullen zij er zich nog wel iets van herinneren. In dat stuk nu kwam een en ander tegen de *Dominocratie* voor, dat derzelve *Bode* wel eens het voorhoofd mogt doen fronsen, en hem doen bekennen, dat die zaak *verkeerd was besteld*. Deed hij het ook? Wij weten het niet; hij hield zich schuil en verre, liet zich zien noch hooren, al wat er omging, gebeurde zacht en stilletjes Kortom, meer dan vijf maanden verliepen, en de *Bode* sprak er zoo veel van, als hadde hij het stuk niet vernomen. Doch wat gebeurt er? Na zoo lang een vertoeven, springt hij voor eenige weken eensslags te voorschijn, en gansch onverwachts (waarachtig wij waren geneigd, om alles te vergeven en te vergeten) daar staat hij voor ons, in eene dreigende houding. Waarom? Om in een logisch opstel te betoogen, dat het *placet* niet onnoodig, niet willekeurig, niet ongerijmd is? Of om zijne politieke geloofsbelijdenis eens aan de Grondwet te toetsen? Of om zijne beruchte *Herinnering* aan den ongelukkigen *Stuart* te verklaren, en aan te toonen, dat de welgezinde Protestanten geene reden hadden, om er van te ontstellen, noch een Koninklijk Vorst om er van te verbleeken? Niets van dat alles. En toch werd dat alles in dat stuk besproken, en heeft de *Bode*, hoe zeer ook gepraamd, nog nimmer deswegens een enkel woord tot zijne verdediging ingebracht. Maar dat alles had hij vergeten, en na zoo vele maanden, niéts uit ons artikel onthouden, dan dat wij daarin een *valschen* eed hadden gedaan, en het niet bestaan, in de Katholieke wereld,

der Gallicaansche stelling zangaande 's Pausen onfeilbaarheid bezworen. Goede hemel! En dat waarom? *Ten eerste*, omdat „er niets is, » dat de vrome partij, tot welke wij behooren, niet voor de eer harer Kerk overheeft», daarom *ontzagen wij ons niet*, een' vormelijke *valschen* eed te doen; *ten tweede*, omdat wij het bestaan van het Gallicanisme *niet kenden*, en daarom worden wij door hem zelve *verontschuldigd* van *valsch* zweren! Maar, Eerwaarde, wat zijt gij schrandere! En wat zijt gij goed, Eerwaarde!

Doch wat was het nu eigenlijk? Wat hadden wij bezworen? Enkel en eenvoudig, dat eene goede encyclique beter is dan een kwade Bijbel, dat voor alle Katholijken een echt en welbegrepen voorschrift van den Paus van meer waarde en aanbelang is, dan voor de Protestanten een onvolledige, vervalschte en kwalijk uitgelegde Bijbel. — Ziet hier de geheele passage, waarin wij tusschen twee haakjes zetten, wat de *Kerkbode* in zijne aanhaling goedgevonden heeft uit te laten, waarschijnlijk, omdat hij meende, dat daarin geen kracht was gelegen:

„Voor ons is de uitspraak van *de Kerk en haar Opperhoofd* meer waard dan voor U de Bijbel; voor ons is het voorschrift van den Paus van Rome als *Hoofd der Kerk* (zonder welke wij evenmin als Gij den Bijbel volledig en onvervalscht zouden bezitten noch deszelfs zin en beteekenis verstaan) van meerder gewigt en heiliger aanbelang dan voor U de Bijbel. — Ziedaar de begrippen van de Katholijken van geheel Nederland, zoo wel als van de geheele wereld.” — Wat dunkt U, lezer? wordt daarin het bestaan van het Gallicanisme geloochend? of hetzelve veel eer vooruitgesteld, en het zoogenaamd Ultramontanisme met opzet vermeden? — Maar, *Kerkbode*, gij hadt ons even goed kunnen doen zeggen, dat er geene *Unitarissen* in de wereld zijn, die toch ieder onder uwe Redacteurs gemakkelijk kan vinden.

Wat nu verder? De Redactie van den *Noord-Brabander* den eed in hare nagezochte stukken niet vindende, had denzelve met nadruk ontkend. Maar op de opmerking van steller dezes, dat dezelve in een zijner ingezonden artikelen voorkwam, erkende zij zulks uitdrukkelijk, wees dat artikel aan, en legde hare vorige ontkenning uit in dien zin, dat ingezonden stukken slechts wat derzelve geest betreft, en niet verder, op hare rekening kunnen gesteld worden en de hare geheeten. Dat dit zoo is, zal wel niemand, die met de journa-

listiek bekend is, ontkennen, en zeker de *Kerkbode* des te gereeder beamen, daar hij zelfs den geest der aan hem toegezonden stukken niet voor zijne verantwoording neemt. Moeten wij ook dit bewijzen, en daartoe andermaal, hem pijnlijke herinneringen ververschen? Men heeft toch niet vergeten, wat er met de fameuse *Geschiedkundige Bemoediging* is voorgevallen, hoedanig de *Kerkbode* om dat artikel in de benaauwdheid heeft gezeten. En wat deed nu zijn Eerwaarde nadat hij al zijne behendigheid, al zijne schrandereheid in afwendingen te maken, had uitgeput, om dat *onschuldige stukje* voor Vorst en Vaderland vrij te pleiten en te verdedigen? Het laatste van alles, de laatste uitvlugt dien hij koos, was immers, dat hetzelve, zoo als het daar lag, in zijn Blad slechts was . . . *opgenomen!* Dat zou dan den *Kerkbode* hebben moeten redden! Het stukje, het onschuldige stukje was slechts *opgenomen!* En toch kwam het hierin niet op eenige uitdrukking, op eenige bewoordingen aan; geheel deszelfs inhoud van voor tot achter, geheel de geest en strekking, alles in hetzelve was even *onschuldig!* Maar wat wil dat nu zeggen, dan dat de *Kerkbode* van hetgeen hem toegezonden wordt zelfs den geest niet als den zijnen aanneemt? Jammer maar, dat het stukje geen den minsten schijn droeg van ingezonden te zijn, en Hunne Eerwaarden alzo, in weerwil van alle afwijzing en repudiatie gedwongen en genoodzaakt zijn, hetzelve te erkennen als eene wettige telg hunner politisch-evangelische vereeniging, als eene echte spruit hunner Vorst en Vaderlandsliefde, een eigen broertje der voorgaande, en, zonder ons, gewis van nog vele volgende. Had het hun mogen gelukken, hetzelve door dien hokus-pokus pas van zich af te schuiven, die behendigheid voorwaar zou hun van meer nut zijn geweest, dan de wijze, waarop zij den *Noord-Brabander* zijne goede diensten zoeken betaald te zetten, met hem even last als verraderlijk, voor hunne lezers, die in zulke dingen wel geen behagen zullen scheppen, voor te stellen als iemand, voor wien zweren geen eed doen is en voor wien, wat allen heilig is, niéts is, dan eene rhetorische figuur.

Zoo namelijk durft de *Kerkbode* den *Noord-Brabander* om zijne vorige eedsontkenning schilderen, drie weken nadat de brief van steller dezes en de nadere explicatie en de bekendmaking de Redactie in hetzelfde blad hadden te lezen gestaan. Zonder van deze stukken ook zó van verre te reppen, vindt hij het niet onnatuurlijk, zijne pen tegen den

bander te spitsen, om hem te doen doorgaan voor een man, wiens zweren zelfs geen vertrouwen verdient?-- Daar het kost ons moeite langer bij zulke onwaardige handelwijze stil te staan, en meer dan walging geeft het ons langer met lieden te doen te hebben, welke tot dien graad toe de karakterloosheid drijven, en zich niet ontzien, eene onbeschaamdheid op het voorhoofd te teekenen, die nog afschuw baren zou in lieden, welke in stede van den Evangelischen kansel, gewoon zouden zijn de stellaadje der kwakzalverij dagelijks te bestijgen. Wij hadden gedacht bij den aanvang van dit artikel, onze bedaardheid te houden, en den bespottelijken kant der handeling alleen in te zien, maar het ding is sterker geweest dan wij, en onze schuld is het niet, zoo onze vrolijke luim wegens het middel dat men tegen ons gedacht heeft te moeten aanwenden, overwonnen wordt door een gevoel van verontwaardiging ten aanzien der personen, die met het heilig motto: *de waarheid zal u vrij maken* in de hand, zich van zulke laffe valscheden en schandelijke vuilaardigheden bedienen.

T. T.

KERKELIJKE STAAT

ROME, den 2 Junij. Het laatste bezoek van den Paus te Terracina, is voor de voortzetting van de in die stad en den omtrek ondernomen werken, van het hoogste belang geweest. De regering had met aanwending van vele kosten, aan de herstelling van de Oud-Romeinsche, door Trajanus aangelegde haven benedenwaarts van Terracina, een der zekerste en ruimste van de Westkust van Italie, doen arbeiden. Landwaarts werd sedert Pius VI een zeer ruim en uitgebreid kanaal gegraven, dat in stede van de menigvuldige kleine waterleidingen, geheel alleen het water van de Pontijasche moerassen regtsreeks naar zee moet voeren en bevaarbaar zoude gemaakt worden. De door eene nauwkeurige beschouwing der beide ondernemingen verkregen overtuiging, dat de landbouw en de stofelijke welvaart dier streken door eene spoedige uitvoering bijzonder moeten worden bevorderd, heeft de Paus bewogen de som tot bestrijding der kosten bijna met het dubbele te vermeerderen. De verdienstelijke bouwkundige Salvi is intendant der werken.

ENGELAND.

LONDEN den 14 Junij. Het huwelijk tusschen prinses Augusta van Cambridge en den Erfgroot-hertog van Mecklenburg Strelitz zal den 28 dezer, vermoedelijk in het palis van Buckingham, gesloten worden, en het jeugdig paar vervolgens naar Kew, de residentie van den Hertog van Cambridge, vertrekken, om aldaar enige weken door te brengen. De motie om een adres aan de Koningin, in antwoord op de mededeeling van dit voorgenomen huwelijk, te rigten, heeft in beide Huisen aanleiding tot eenige discussiën gegeven. In het Lagerhuis wilde de heer J. Hume, die nooit eene gelegenheid voorbij laat gaan om op bezuinigingen aan te dringen, dat de aanvraag om eene donatie aan genoemde prinses in overweging genomen magt worden met een blik op den finantielen staat des Rijks, deszelfs handelsbelangen en den verarmden toestand van een groot gedeelte der bevolking. Te vergeefs trachtte de minister Peel hem tot het intrekken dezer motie te bewegen; de heer Hume begeerde dat het Huis bij stemming beslissen zou, en dit verwerp daarop zijn voorstel met tweehonderd zes en zeventig tegen twee en vijftig stemmen. Het bleek dan ook, dat de aangevraagde som der Natie betrekkelijk tot geen zeer grooten last strekken kan, dewijl sir R. Peel mededeelde dat de Hertog van Cambridge, zoo lang hij leeft, voor een behoorlijk jaargeld aan zijne

Dochter zorgen zal, en dat eerst na den dood van Z. K. H. eene jaarlijkse som van niet meer dan drieduizend ponden sterling ten haren behoeve verlangd wordt. Nogtans deed de heer Williams opmerken, dat de jaargelden aan met het Koninklijk Huis vermaatschapt Duitsche Vorsten en Vorstinne reeds bijna tweemaal honderdduizend ponden sterling beliepen, en men noodzaakte den Minister de verdere beraadslagingen over deze zaak tot heden uit te stellen. -- In het hooger vond het adres geen eigenlijken tegenstand, maar graaf Fortescue nam daaruit alleen aanleiding om te wenschen dat ook uit de openbar kas in de behoeften der Weduwe van den Hertog van Sussex, en van zijne beide nagelaten kinderen uit een vroeger huwelijk, voorzien mogt worden, waarop de Hertog van Wellington aanmerkte dat zulks, in elk geval, niet met de tegenwoordige motie kon worden in verband gebracht.

-- In Ierland duurt de beweging onder de troepen en het aanwerven van recruten voort; ook is te Limerick en elders de voorzorg genomen om alle buskruid, dat in handen van particuliere verkoopers was, naar de magazijnen der artillerie over te brengen; maar van openbare verstoring der rust is nergens iets vernomen.

-- Men schrijft uit Dublin van den 10:

Gisteren heeft eene vereeniging van ongeveer 2000 Protestanten in den Koninklijken Schouwburg van Belfast besloten om een Adres aan de Koningin te zenden tegen de intrekking der Unie.

O'Connell heeft wederom eene meeting gehouden te Kilkenny. Men schat het getal aanwezigen op 300,000. Men heeft opgemerkt dat bij deze meeting veel minder vrouwen en kinderen aanwezig waren dan in de overige. De ruitery bestond uit 10 à 12,000 man. O'Connell begon zijne redevoering met drie salvo's van toejuichingen uit te lokken; een voor de Koningin, een voor het leger en een voor het Iersche volk. Vervolgens heeft hij, als middelen om tot de herroeping der Unie te geraken, aangeprezen de handhaving van rust en orde, en het bewandelen van den wettigen en constitutionelen weg. Hij beloofde aan het volk dat men dan de intrekking zeer spoedig zoude zien plaats grijpen.

SPANJE.

De tijdingen uit Madrid ontvangen, zijn van den 7 Junij. Men spreekt van nieuwe oproeren in de provincie, echter wordt deze tijding door niets bevestigd. Men spreekt nog altijd van het voornemen, dat de Hertog der overwinning zou hebben om de Koningin Isabella II, naar Portugal te geleiden.

Het is niet noodig te zeggen, dat deze laatste bertygen louter uitatrouwels zijn, welke moeten strekken om de voornemens van den hertog der overwinning in een verkerd daglicht te plaatsen.

-- Te Barcelona heerschte den 8 eene volkomene rust. De goed georganiseerde provisionele junta had zich te Sabadella gevestigd, om met de geheele provincie correspondentie te houden. Zij beval de rust aan de inwoners, terwijl zij van de deelneming van verscheidene steden aan den opstand sprak.

Wij ontvangen tijdingen uit Catalonie van den 9, welke alles bevestigen, wat wij reeds te voren hebben medegedeeld. Lerida heeft den 8 aan den opstand deelgenomen en eene junta gevormd. Grauellers en Manresa, Palomar en Cardona hebben even zoo gehandeld.

FRANKRIJK

PARIJS 14 Junij. Binnen kort wordt de Hertog van Annale alhier terug verwacht, en zou, alvorens naar Afrika weder te keeren, tot gouverneur-generaal der bezittingen in Algerie verheven worden, in welk geval men den generaal Bugeaud tot maarschalk van Frankrijk benoemen zou.

Gisteren is het wetsontwerp op de finantiële stabilisementen in Oceanië, door de Kamer der gedeputeerden, met eene meerderheid van tachtig stemmen aangenomen, nadat de Ministers zelve het montant der eerst gevraagde sommen hadden verminderd. Al de ophef, door de Oppositie wegens den vermoedelijken afloop en de gevolgen dezer

zaak gemaakt, konit dus weder op niets uit. Thans houdt genoemde Kamer zich met het budget der uitgaven voor 1844 bezig. Een gezegde van den Minister van Finantien, waaruit velen opmaakten dat het Gouvernemen eertlang weder tot eene nieuwe leening zou overgaan, heeft ter deure ongunstig gewerkt.

-- Spanje blijft het hoofdonderwerp der gespreken uitmaken. Dat het Engelsch Gouvernemen werkelijk plan zou hebben tot eene gewapende interventie, ter gunste van Espartero, vindt weinig geloof; evenmin dat de voormalige regentes Maria Christina, kans op gunstigen uitslag hebben zou, indien het al waar is dat zij geheime pogingen aanwendt om de verdeelde Spanjaarden voor hare belangen te winnen. Dat de zaken van Espartero niet gunstig staan wordt meer algemeen erkend, zelfs is gisteren eene aanzienlijke weddenwenschap aangegaan, dat hij binnen drie maanden opgehangen of gevlugt zal wezen. De gisting in Katalonië schijnt den Regent nog meer dan die in Andalusië, hoe hevig ook, te verontrusten, zoodat men zegt dat de troepen, eerst naar laatste genoemde provincie gezonden, contra-order bekoemen hebben, en zich nu naar Katalonie moeten begeven. Drie bataillons, op welke Zurbano nog den meesten staat maakte, hebben hem dan ook verlaten, en zich onder de bevelen van den kolonel Prim gesteld. Te Barcelona heeft zich een provisionele junta gevormd, en, tot voorkoming van troebelen, haren zetel in een nabij gelegen dorpje gevestigd. Lerida, San Andres de Palomar, Manresa en andere steden hebben zich voor de beweging verklaard. Hetzelfde wordt van onderscheidene plaatsen in het Lampourdansche verzekerd.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE den 15 Junij.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Donderdag, den 15 Junij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is ingekomen een Koninklijk besluit, waarbij het ontslag van den heer Vegell van Claerbergen, als Lid der Kamer wordt aangenomen, alsmede een ander Koninklijk besluit, houdende het eervol ontslag van den heer Rochusse als Minister van Finantien en de benoeming van den heer van der Heim van Duijvendijke als de zelve opvolger.

De Centrale afdeling heeft verslag uitgebracht over het ontwerp van wet, tot tijdelijke voorziening in de behoeften der schatkist, waarvan de beraadslagingen worden bepaald op aanstaanden Zaterdag ten 11 ure.

Na het uitbrengen van eenige verslagen op verzoek der Huisen, is de zitting tot dien tijd opgehouden.

-- Het Prov. Gerechtshof is bezig met de handeling der zaak van J. C. van Stenis voortgegaan. Deze zitting is geheel gewijd geworden aan het verhoor van den beschuldigde. Gedurende omstreeks vijf ure heeft de Voorzitter al de omstandigheden die uit het getuigen-verhoor ten zijnen laste gebleken, den beschuldigde voor oogen gehouden en hem angespoord, tot bekentenis te komen of wel op afdoende wijze al de bezwaren op te lossen. Tot het laatste oogenblik heeft de beschuldigde blijven ontkennen, zich aan de vergiftiging te hebben schuldig gemaakt; doch de meeste vragingen, die hem gedaan zijn, heeft hij onbeantwoord gelaten, of wel heeft hij verklaard, zich van omstandigheden, gebeurtenissen en gesprekken niet meer te herinneren; terwijl hij ontbond heeft, zijne gere antwoorden te hebben gegeven. Wat het gebreuk van het door hem gekochte rottegift betreft, heeft hij een vierde verhaal medegedeeld, waarvan de waarheid echter door niets werd gestaafd.

Gisteren heeft het Openb. Min. deszelfs requiritoir genomen, en de Advokaat Metman, eene pleidooi ter verdediging van den beschuldigde gesproken.

-- Het verhoor tegen J. C. van Stenis, als beschuldigd van vergiftiging, is gisteren en gisteren voor het Provinciaal Gerechtshof van Zuid-Holland voortgegaan. De Advokaat-Generaal Mr. Pijpers, is

in eene rede, die met eene korte tusscheuwozing ruim vijf uren heeft geduurd, de beschuldiging gestaafd. Na eene treffende inleiding, heeft de A. G. zijne rede in twee deelen gesplitst; in het eerste heeft hij betoogd, dat er vergiftiging is gepleegd, en in het tweede, dat de beschuldigde die misdaad heeft begaan. Dit tweede gedeelte der rede was gesplitst in zes onderdeelen, en daarin ontvouwd de A. G. 1°, dat de pastei onvergiftigd in de woning van den besch. en vergiftigd uit zijne handen gekomen is; 2°, dat de besch. terzelfder tijd in het bezit der pastei en in dat van vergif geweest is, van dezelfde soort, als in de pastei is gevonden; 3°, dat de besch. te gelijkertijd het bezit van de pastei en het bezit van het vergif heeft verloren; terwijl hij het gebruik van het vergif niet kan aantoonen; 4°, dat geen ander persoon de misdaad heeft gepleegd of heeft kunnen begaan; 5°, dat de besch. een overgroot belang had bij het overlijden van wijlen den Heer Mout-haan en zijne vrouw; en 6°, dat de gedragingen, en handelingen van den besch. die tegen hem zijn ingebracht, bevestigen.

De Advokaat-Generaal tracht te doen zien, dat al deze punten door een overgroot getal aanwijzingen bevestigd worden, en leidt daaruit af, dat hij voldoende en wettiglijk bewijs geleverd heeft, dat de beschuldigde de gifmenger en moordenaar geweest is van zijnen oom.

De Advokaat-Generaal heeft, na de ontwikkeling der beschuldiging, het requisitoir genomen, hetwelk daartoe strekt, dat de beschuldigde schuldig zal worden verklaard aan de misdaad, hem ten laste gelegd, en ter dier zake veroordeeld tot de straffe des doods.

Gisteren heeft de verdediger het woord gevoerd.

Men verwacht, dat heden de pleidooijen in deze zaak zullen ten einde loopen, en dat over acht dagen, door het Hof uitspraak in deze hoogst belangrijke zaak zal worden gedaan.

-- Men verneemt dat de werkzaamheden der Kamers van de Staten-Generaal, waarschijnlijk na de behandeling van het ontwerp betrekkelijk de uitgifte van nieuwe schatkistbiljetten, weder voor eenigen tijd, men spreekt van eene maand, zullen worden geschorst, en dat in dien tusschentijd de nieuwe ontwerpen van wet, betrekkelijk de staatsbegroting over 1844 en 1845, in gereedheid zullen worden gebracht.

-- Volgens de Belgische bladen geeft de benoeming van den Heer Rochussen tot nederlandsch buitengewoon gezant en gevolmagtig minister bij het Hof van België te Brussel veel genoegen, en mag hij zich van eene goede ontvangst aldaar volkomen verzekerd houden.

Mengelwerk

Wij laten hier eenige uittrekselen uit de redevoering van den Heer VAN DAM VAN ISSELT volgen. dewijl ook deze een bewijs is van het werkelijk bestaan eener voor den lande gevaarlijke reactie, welke wij meermalen hebben aangewezen.

Meer dan immer wordt bij de gewichtige beraadslagingen van heden die waarheid bevestigd, dat iedere financiële wet in een constitutioneel land tevens als eene staatkundige wet moet worden beschouwd.

Wij bepalen ons toch niet, en kunnen ons niet bepalen, tot de cijfers onzer schuld, tot de meerdere of mindere voordeelen welke het gevolg der voorgedragene maatregelen zullen zijn: dat de geheele staatshuishouding, de gang der Regering, ja ons bestaan als een vrij en onafhankelijk volk wordt ter sprake gebracht, en wij zullen naar mijn oordeel, bij de beslissing over het aanhangige vraagpunt, tevens beslissen over zijn of niet zijn.

Rentevermindering, verlichting van den last die op de natie drukt, is steeds bij ieder volk beschouwd als eene gelukkige en heilbrengende gebeurtenis, waarvan de aankondiging met blijdschap en welgevallen werd ontvangen.

Nederland verkeert daaromtrent in eenen toestand van uitzondering. Nauwlijks had de Regering het plan eener conversie aan de wetgevende magt voorgedragen, of van vele zijden, zoo binnen als buiten deze Vergadering, verhiel zich eene

kreet van afkeuring. Van vele zijden werd de Regering aangevallen, als had zij de verderfelijke maatregelen voor het algemeen welzijn voorgedragen; als had zij eenen aanslag gesmeed tegen het geluk en tegen de vrijheid van het volk.

Geen der maatregelen van de vorige Regering, geen der op bedrog en onwaarheid gegronde voorstellen van wet, geene dier roekeloze handelingen die het vaderland op den rand des verderfs hebben gebracht, hebben ooit zulke vertoogen, zulke berispingen, zulke hevige en deels onvoorzame beoordeelingen uitgelokt als het onderhavige wetsontwerp.

Als twee vijandige kampen staan de leden der volksvertegenwoordiging tegen elkander over, en toch één slechts kan het doel van allen zijn; het welzijn, de rust en het behoud van het vaderland.

De verderfelijke staatkunde der vorige Regering, geruggesteund door het onvoorwaardelijk en blind vertrouwen der Staten-Generaal, heeft onze staatschuld met honderden millioenen vermeerderd, en de natie gaat gebukt onder de lasten welke zij moet dragen, niet tot hare verdediging, niet voor de handhaving van het regt, niet voor het binnenlandsch bestuur, maar tot kwijting van de roekeloos opeengestapelde renten der nutteloos verspilde kapitalen.

Onder de meest ongunstige omstandigheden heeft de Tweede Willem zijne regering aanvaard.

Eene beroorde en beroofde schatkist. Verwarring in alle takken van het beheer, eene onafzienbare reeks van gedeeltelijk onherstelbare misstappen, uit moedwil of onkunde gedaan, en de onvergenoegdheid van een teleurgesteld, laat ik het woord bezigen, van een bedrogen volk, ziet daar het erfdeel, dat de Koning van zijn voorganger ontving.

Niet gemakkelijk was de taak der ministers, groepen om orde en regelmaat te scheppen, uit dien bajert van verwarring. Vonden zij daartoe de gereede welwillendheid van allen? Vonden zij de medewerking en ondersteuning dezer vergadering?

Neen, Edel Mogende Heeren! laten wij het niet ontveinen: onwil en tegenkanting was hun deel, en het wantrouwen, dat hunne voorgangers hadden verdiend en dat vroeger zulke heilzame vruchten had kunnen dragen, was gereed om in ieder hunner voorstellen bedrog, in elke hunner handelingen misleiding te zoeken.

Bezuiniging en vereenvoudiging was de kreet, in deze vergaderzaal aangeheven en daar buiten door duizenden herhaald, zonder kennis of begrip.

Het wantrouwen hier gezaaid, heeft rijke vruchten gedragen van wrevel en onvergenoegdheid.

Maar wij mogen het niet vergeten, en de natie moet het weten, deze vergadering heeft geene vereenvoudiging, geene afdoende bezuiniging gewild; want niet de inkrimping van eenige duizenden guldens op vuur en licht, op drukloonen en schoonhouden van lokalen; niet de verwijdering van eenen ambtenaar of van eenen hede, niet het onthouden van het brood der genade aan dezen of genen, ongelukkige, die zijne beste krachten naar zijn vermogen aan zijn vaderland heeft gewijd, zal ons redden van het verderf.

Bij de behandeling der vorige begroting, hebben andere leden met mij de middelen aangewezen, waardoor wij tot vereenvoudiging, waardoor wij tot bezuiniging konden geraken.-- Ik heb u voorgesteld om met mij tegen het eerste hoofdstuk te stemmen, om alzoo het bewijs te erlangen, dat de meerderheid dezer vergadering onze staats-inrigting voor gebrekkig hield. Op die afstemming van het eerste hoofdstuk zoude aldan de verwerping der geheele begroting zijn gevolgd, om door dezen krachtigen maatregel de Regering te nopen, in de verandering van de grondwet vereenvoudiging en bezuiniging te zoeken.

Regtstreeksche verkiezingen, eene ontbindbare kamer, een verantwoordelijk ministerie, met een president aan deszelfs hoofd, dat eenheid en kleem bezit, afschaffing der nutteloze staats-collegien, inkrimping onzer bezoldiging, vereeniging onzer provincien in weinige groote departementen, afschaffing van de overtoelinge hoven: dat waren de redmiddelen door mij aangewezen, maar aan zeer weinigen van U Edel Mogenden welgevallig.

Deze vergadering dus heeft eenen stand van zaken bevestigd, die naar mijne wijze van beschouwen, iedere vereenvoudiging, die alle afdoende bezuiniging onmogelijk maakt.

Er doet zich ter dezer gelegenheid (ter gelegenheid van de voordragt der conversiewet) een zondeeling, ja ik mag zeggen, er doet zich een bedroevend schouwspel op. De phalanx der bestrijders van het wetsontwerp is uit de meest vreedzaamsoortige bestanddeelen te zamengesteld.

De vereeniging van de ultra-liberale en ultra-katholieke partij in België heeft men destijds bestempeld met den naam van *union monstre*: maar monsterachtiger vereeniging van twee staatkundige

partijen dan de tegenwoordige, heeft er nooit in eenig land bestaan.

Ik zie toch in dezelve de mannen, die eene zoo gewenschte tijdelijke belasting op de rente-coupons beschouwen als eene verkrachting van de wet, als eene inbreuk op de goede trouw, als een gewonen diefstal door geweld gepleegd en ik zie er tevens diegenen onder, die de voorgestelde conversie beschouwen als een weinig afdoend, tijdelijk redmiddel, dat na verloop van weinige jaren, na verloop van één jaar welligt, ons in dezelfde verlegenheid zal laten, als waarin wij ons thans bevinden: die het daarvoor houden dat de strenge wet der noodzakelijkheid reeds nu gebiedt, alle de renten van den Staat, zonder eenige schadeloosstelling zonder aanbod van restitutie van het kapitaal, door eene wet te verminderen, en die wenschen alle 5 per cents en 4½ percents tot 4 en de 2½ percents tot 2 terug te zien gebracht. En nogtans de vereeniging van die beide zoo hemelsbreed verschillende meeningen, zal welligt de verwerping ten gevolge hebben van een wets-ontwerp, dat door velen met mij wordt beschouwd als weldadig voor het Vaderland.

Een bezwaan van veel gewigt in het oog van sommigen, is er gelegen in het vertrouwen dat de vertegenwoordiging der Regering schenken moet bij eene zoo gewichtige financiële operatie, waarbij millioenen schats gedurende eene geruimen tijd ter harer beschikking zullen staan.

Ja, Edel Mogende Heeren, deze wet is eene wet van vertrouwen. Waar een autocraat regeert, waar diens wil eigenmagtig beslist en beschikt over het vermogen, ja over het leven zijner onderdanen, is er geene sprake van vertrouwen: gehoorzaamheid en eerbiedig zwijgen is het deel der geregerden.

In eenen constitutionelen staat, is het wederkeurig vertrouwen van de Regering en van de Volksvertegenwoordiging het levensbeginsel.

Daar voert men den ridderlijken strijd, en wanneer de ministers het vertrouwen des volks niet langer verdienen, dan verkondigt de volksvertegenwoordiging zulks rond en open, en het bestuur des lands gaat in waardiger handen over.

Hebben 's Konings ministers het vertrouwen des volks door hun gedrag verbeurd, hij handelt braaf en edel die het verkondigt, en schande rust op het hoofd des vertegenwoordigers die zijne oogen moedwillig sluit voor het voldoende bewijs, en die de mannen des bestuurs verdedigt, ten koste van het geluk zijns Vaderlands.

Maar gelijke schande drukt op hem, die door laakbare bedoelingen gedreven, beschuldigingen zoekt en het wantrouwen zaait, opdat de man verdrongen worde, naar wiens gezag hij de begeerige handen uitstrekt, op wiens zetel hij zoude wenschen zich zelve te verheffen.

» Wees trouw en vertrouw niemand » is eene spreuk die ons vaderland tot schande verstrekt, verwerpelijk in het dagelijksch leven, maar verwerpelijk vooral in deze vergaderzaal.

Bij vroegere gelegenheden, in de dagen van ontrouw en misleiding, heb ik het hier verklaard, dat ik met een bitter gevoel van leedwezen mij steeds moest rangschikken onder de bestrijders der Regering. Ik heb het gezegd, dat ik mij gelukkig zoude gevoelen wanneer de dag geboren wierd, waarop het mij vergund zoude worden, onder hare verdedigers te mogen optreden.

Eerlijkheid, goede trouw, openhartigheid, zucht tot verbetering, regtvaardigheid in alles en voor allen, ziet daar wat ik bij de Regering wensch te vinden. En zoo lang mij niet overtuigend zal gebleken zijn dat die deugden aan 's Konings ministers ontbreken, mogen zij bij iedere poging om het heil des vaderlands te bevorderen op mijne medewerking rekenen, onbezorgd omtrent het oordeel dat de kwaadwilligheid over mijn gedrag zal vellen.

Maar welligt voert iemand uwer mij te gemoet: ook wij wiffelen de Regering ondersteunen, wanneer de voorstellen van wet ons voorgedragen strekken tot bevordering van het welzijn des vaderlands; maar het onderhavige wets-ontwerp strukt ten verderve, niet tot heil des vaderlands.

Ziet daar, Edel Mogende Heeren! het laatste punt mijner beschouwingen. Slechts twee wegen staan voor ons open: het aannemen of het verwerpen der voorgedragene wet. Ons blijft geene derde keuze. Niemand toch heeft een goed en bruikbaar ontwerp ons aangewezen, dat de plaats van het ontwerp der Regering konde vervangen.

Bij het weigeren van het wets-ontwerp, vind ik onzekerheid, twijfel, verwarring, geheele of gedeeltelijke ontbinding des bestuurs, welligt het staatsbankroet.

De natie heeft meer dan ooit behoefte, om te worden bevredigd en gerust gesteld.

Het wantrouwen op de Regering is reeds te veel ontwikkeld en aangevuurd, om niet te vreezen

